

Raport miesiąca - Mobilność zawodowa Polaków na rynku pracy

Mobilność zawodowa jest istotną cechą na rynku pracy. Składają się na nią takie elementy, jak gotowość do zmiany pracy, zawodu, doskonalenie i poszerzanie kwalifikacji zawodowych oraz dostosowywanie się do ustawowych wymogów pracodawcy.

W lutym podjęliśmy badanie mające na celu poznanie stopnia mobilności zawodowej klientów Zielonej Linii. Miało ono stanowić pomoc w określeniu skłonności do dokończania się, zmiany kwalifikacji oraz zmiany pracy w trakcie trwania zatrudnienia respondentów. Postanowiliśmy dowiedzieć się, w jakim wieku uczestnicy badania wkroczyli na rynek pracy i czy mają za sobą doświadczenie migracji zarobkowej. Za wskaźnik mobilności przyjęliśmy wczesne rozpoczęcie pracy zarobkowej, kontynuację nauki po podjęciu zatrudnienia oraz aktywne poszukiwanie pracy. Badanie pokaże również współczynnik satysfakcji z zatrudnienia klientów Zielonej Linii.

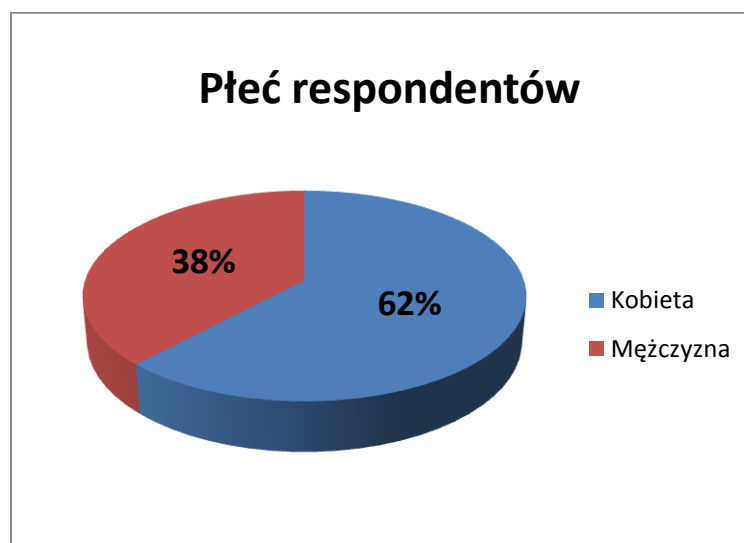
Opracowanie składa się z następujących części:

1. Próba badawcza
  - 1.1. Płeć respondentów
  - 1.2. Wiek respondentów
  - 1.3. Status respondentów
2. Wyniki badań
  - 2.1. Prezentacja wyników
  - 2.2. Podsumowanie

1. Próba badawcza

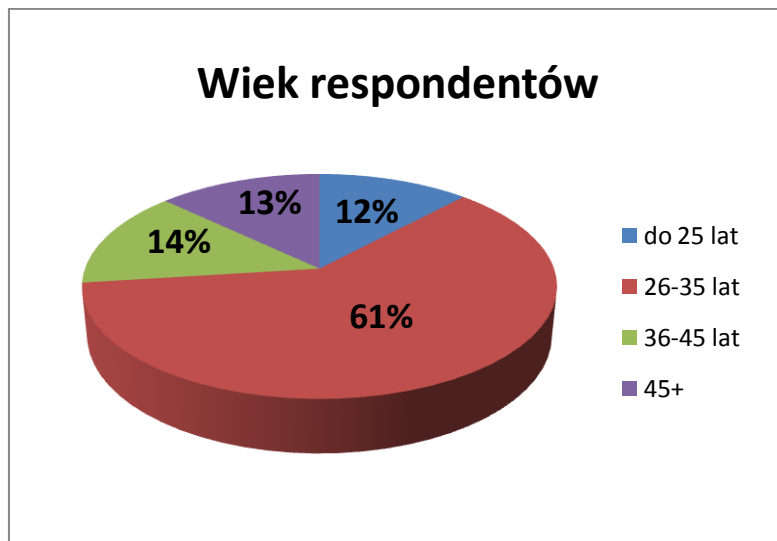
Badanie zostało przeprowadzone na losowo wybranych klientach telefonicznych Zielonej Linii. Za pomocą pytania filtrującego „Czy rozpoczął/ęła Pan/i karierę zawodową?” wybrano do badania sto osób, które obecnie pracują lub przynajmniej raz w życiu pracowały.

1.1. Płeć respondentów

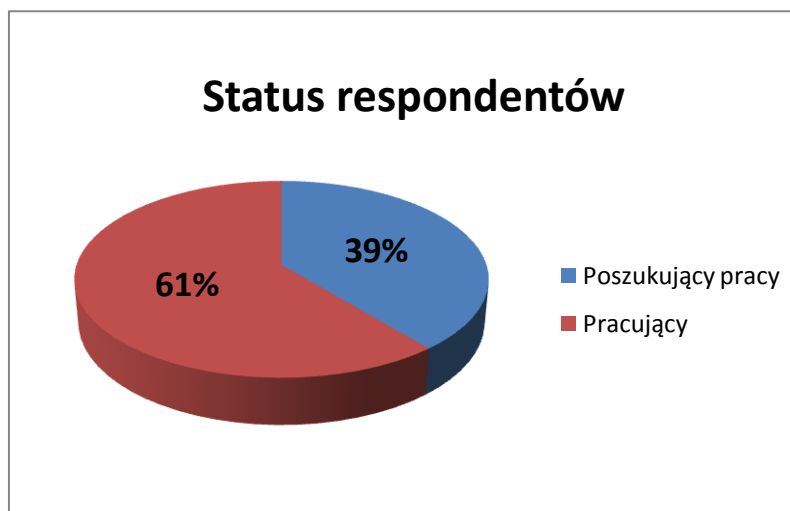
Do badania wylosowano więcej kobiet niż mężczyzn.

1.2. Wiek respondentów

Większość respondentów to osoby między 26. a 35. rokiem życia, a zatem w wieku, gdy początek kariery zawodowej ma się już za sobą. Liczba uczestników z pozostałych grup wiekowych była podobna.

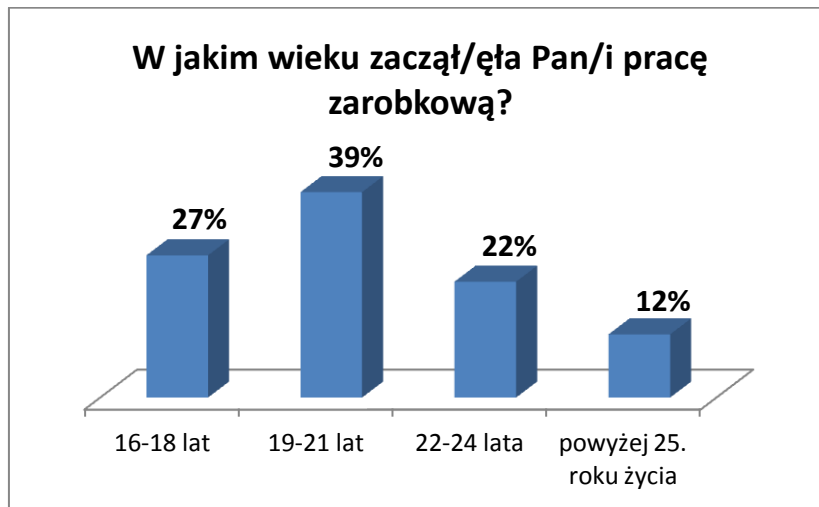
1.3. Status respondentów

Ponad 60% respondentów okazało się osobami pracującymi. Pozostali obecnie poszukują zatrudnienia.

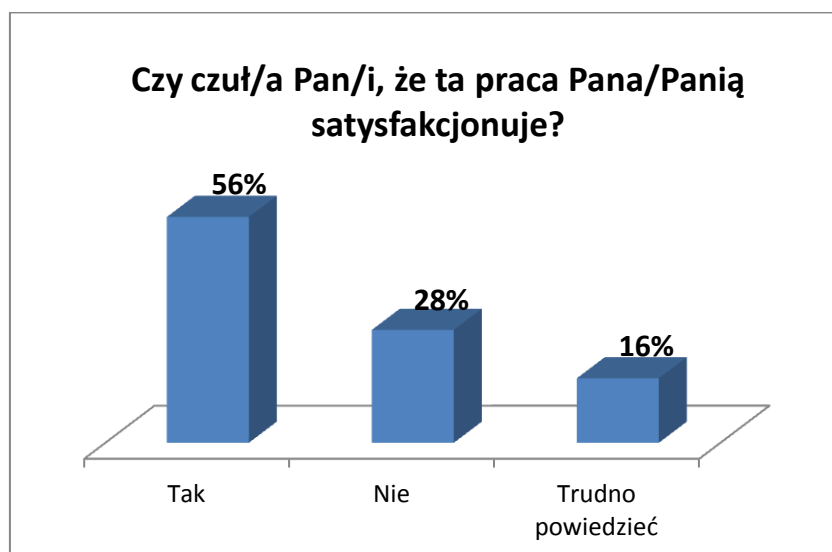
2. Prezentacja wyników

Pierwszym krokiem ankiety było sprawdzenie, w jakim wieku klienci Zielonej Linii rozpoczęli pracę zarobkową.

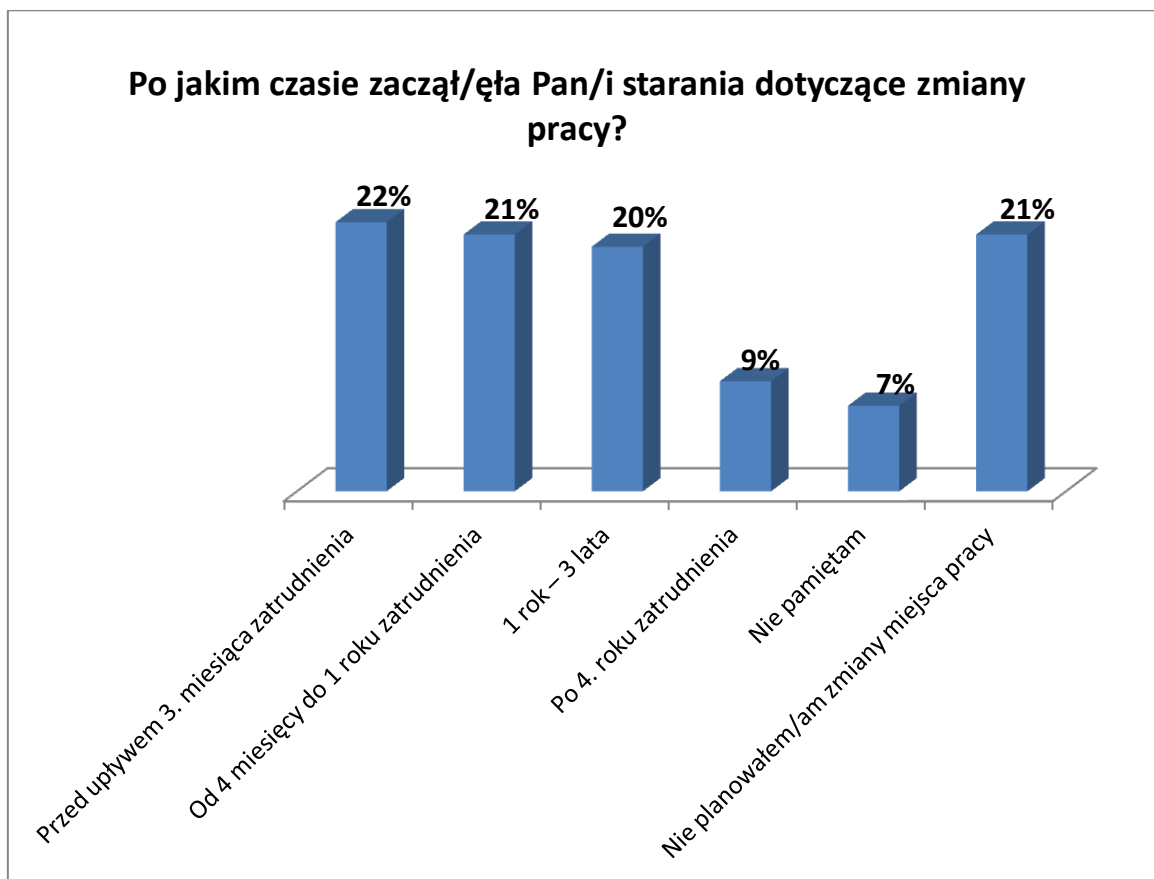
Blisko 40% respondentów odpowiedziało, że zaczęło pracować pomiędzy 19. a 21. rokiem życia, czyli niedługo po osiągnięciu pełnoletności. Na drugim miejscu znalazły się osoby deklarujące jeszcze wcześniejsze (pomiędzy 16. a 18. rokiem życia) zdobycie pierwszego doświadczenia zawodowego. Łącznie dwie trzecie badanych zaczęło pracę w wieku niższym niż średni wiek wejścia Polaków na rynku pracy, który według ostatnich badań wynosi 22 lata. Można zatem uznać, że respondenci wcześniej rozpoczęli pracę zarobkową. Co piąty badany poszedł do pracy między 22. a 24. rokiem życia, czyli w wieku, gdy jest się na ostatnich latach studiów lub kończy się uczelnię. Po skończeniu 25 lat życia weszło na rynek pracy 12% klientów infolinii.

Pierwsza praca nie zawsze jest szczytem marzeń, czasem wynika po prostu z nadarzającej się akurat okazji do podjęcia zatrudnienia, dlatego zapytaliśmy naszych respondentów, czy po rozpoczęciu pracy czuli się z niej usatysfakcjonowani.

Okazało się, że ponad połowa zapytanych osób czuła zadowolenie ze swojej pierwszej pracy. Nieusatysfakcjonowanych było 28% badanych, a co szósty badany nie miał zdecydowanej opinii. Te wyniki odbiegają nieco od wyników innych badań przeprowadzanych w kraju. Według I Ogólnopolskiego Badania Satysfakcji z Pracy, przeprowadzonego w zeszłym roku przez firmę Sedlak&Sedlak, zadowolenie z pracy odczuwa jedna trzecia Polaków. Niezadowolony jest co czwarty pracownik, a ponad 40% nie ma zdania. W badaniu Zielonej Linii liczba niezdecydowanych jest dwa i pół razy niższa, a liczba zadowolonych z pracy wyższa o ponad 20%. Różnica wiąże się prawdopodobnie z tym, że pytaliśmy respondentów o ich pierwszą pracę. Wysoki poziom satysfakcji może wynikać albo z tego, że respondenci cieszyli się, że w ogóle udało im się znaleźć pracę i nie mieli wobec niej wysokich oczekiwań, albo też jako młodzi pracownicy oceniali wszystko z większym entuzjazmem i przychylnością. Taki trend potwierdza inne badanie przeprowadzone przez Sedlak&Sedlak, które wskazuje, że współczynnik satysfakcji z pracy rośnie wraz ze stażem pracy.

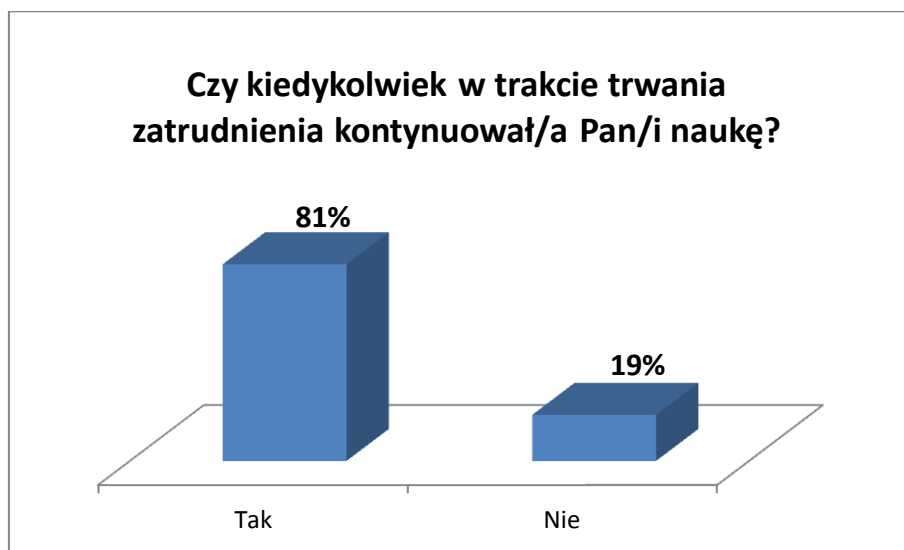
Efektem niezadowolenia z pracy jest często rozpoczęcie starań w znalezieniu drugiej pracy. Odwołaliśmy się do wspomnień naszych respondentów i poprosiliśmy o określenie, po jakim czasie od znalezienia pierwszej pracy zaczęli planować jej zamianę na inną.

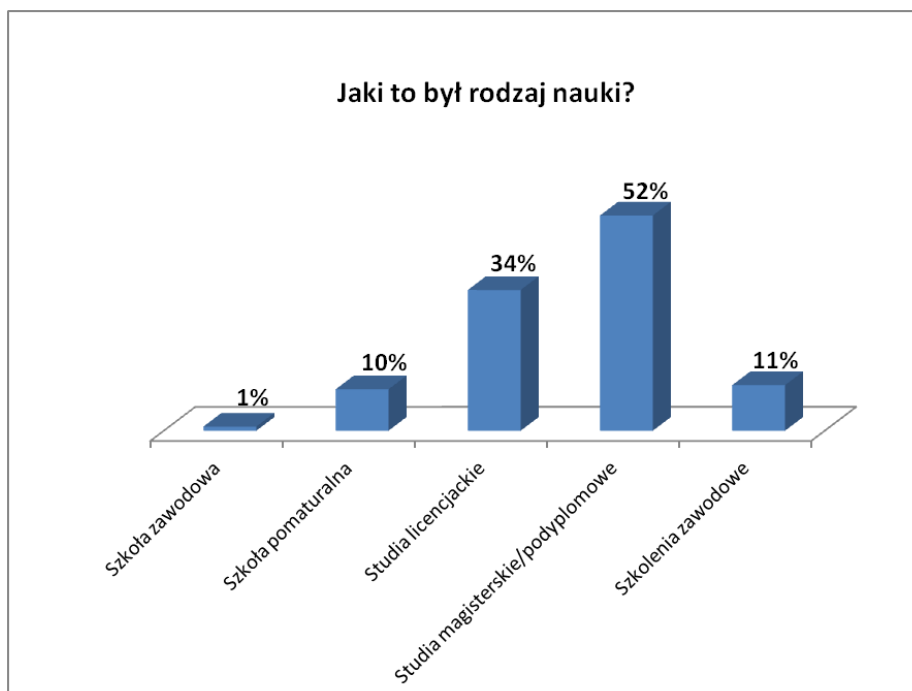
Odpowiedzi rozłożyły się różnorodnie. Na pierwszym miejscu, z niewielką przewagą odpowiedzi, znalazła się grupa osób, która jeszcze przed upływem trzeciego miesiąca zatrudnienia rozglądała się za czymś innym. Eksperci rynku pracy przyjmują granicę trzech miesięcy jako wskaźnik szybkiego znalezienia pracy. Nie pogłębialiśmy badania w kierunku określenia, czy starania tej grupy respondentów przyniosły efekt. Sam fakt poważnego planowania znalezienia nowej pracy w zestawieniu z wysokim współczynnikiem zadowolenia z pracy wykazany w poprzednim pytaniu powoduje, że można je uznać za dowód mobilności badanych na rynku pracy. O jeden procent mniej

uczestników badania rozglądało się za inną możliwością pracy jeszcze przed upływem pierwszego roku zatrudnienia. Łącznie ponad 40% osób planowało zmienić pracę jeszcze zanim przepracowało rok w pierwszej pracy. Ta grupa wykazuje wysoki wskaźnik jednego z elementów mobilności zawodowej, jakim jest gotowość do zmiany pracy. Co piąty badany szukał nowej pracy w okresie od jednego roku do trzech lat trwania zatrudnienia, co można uznać za średni wskaźnik mobilności. Z drugiej strony jedna piąta użytkowników naszej infolinii w ogóle nie planowała zmiany pracy na inną, a 9% badanych dopiero po 4 latach w jednej firmie zapragnęli zmiany pracy lub zostali zmuszeni do poszukiwań alternatywnych rozwiązań.

Innym wskaźnikiem przystosowania się do wymogów współczesnego rynku pracy jest kontynuacja nauki w trakcie zatrudnienia.

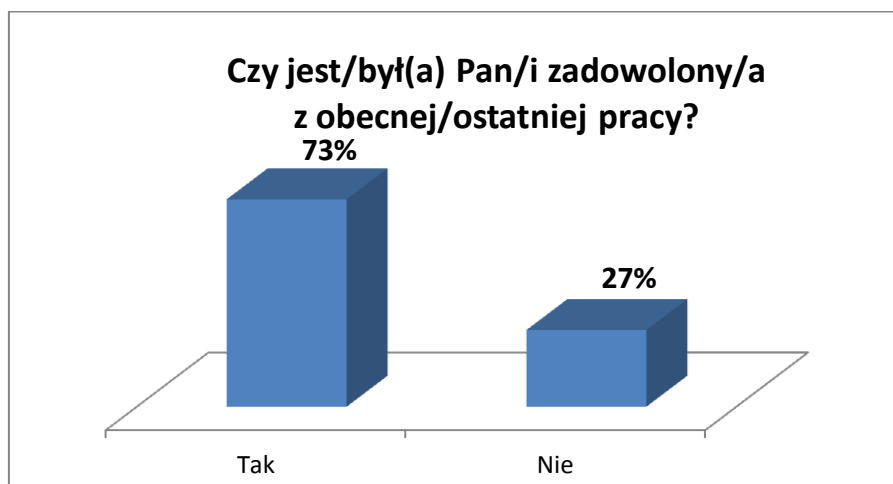

Zdecydowana większość osób wybrała taką właśnie drogę życiową. Zapytaliśmy ich zatem, jaką formę dalszego kształcenia łączyli z pracą zarobkową. Można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

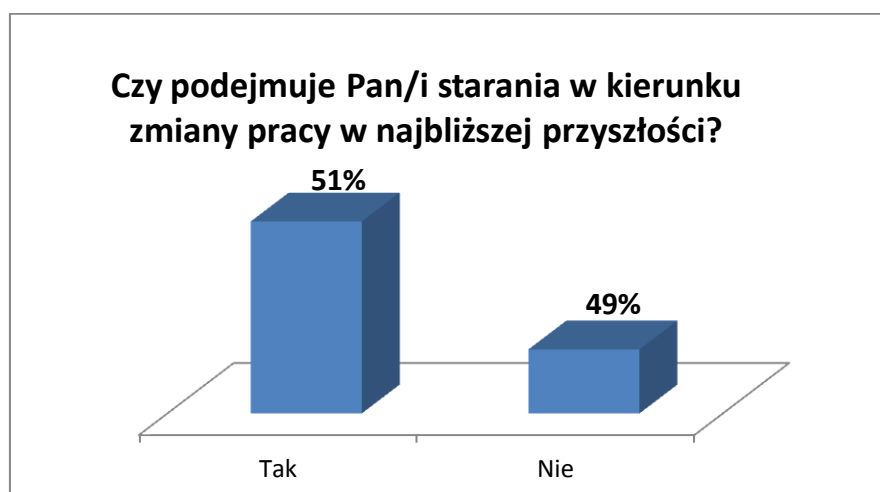

Najmniejsza liczba klientów infolinii pracowała, ucząc się jednocześnie w szkole zawodowej. Co dziesiąty badany kontynuował naukę w szkole pomaturalnej. Jedna trzecia osób podjęła studia licencjackie, a ponad połowa respondentów łączyła pracę ze studiami magisterskimi lub podyplomowymi. Dla 11% dokończanie się polegało na braniu udziału w szkoleniach zawodowych. Co ciekawe, jedna trzecia osób, pracując, podjęła więcej niż jedną formę nauki. Rekordziści wskazali po trzy kontynuowane w trakcie nauki szkoły, co wskazuje na to, iż łączenie pracy z nauką jest wśród klientów Zielonej Linii praktyką powszechną. Zdają oni sobie sprawę, że poza zarabianiem pieniędzy powinni się rozwijać i zdobywać nowe kwalifikacje, bo tego wymaga sytuacja na polskim rynku pracy.

Kolejne pytania ankiety dotyczyły pracy, którą respondenci wykonują obecnie, lub ostatniej pracy – w przypadku osób aktualnie bezrobotnych. Poprosiliśmy o jednoznaczne opowiedzenie się, czy obecne (lub ostatnie) miejsce pracy ich satysfakcjonuje (satysfakcjonowało).

Poziom satysfakcji z pracy uczestników badania sięga 73%. Nieco ponad jedna czwarta respondentów przyznała się do braku zadowolenia ze swojej obecnej pracy. W pytaniu celowo pominięto opcję „trudno powiedzieć”, aby skłonić klientów infolinii do zastanowienia się, czy w ich ocenie sytuacji przeważają plusy czy minusy. Jak widać, większość osób ma pozytywne odczucia dotyczące swojego miejsca pracy. Ponieważ przedmiotem naszego badania jest mobilność pracowników, a zatem między innymi gotowość do zmiany pracy, zadaliśmy respondentom pytanie o plany dotyczące ich najbliższej przyszłości zawodowej.

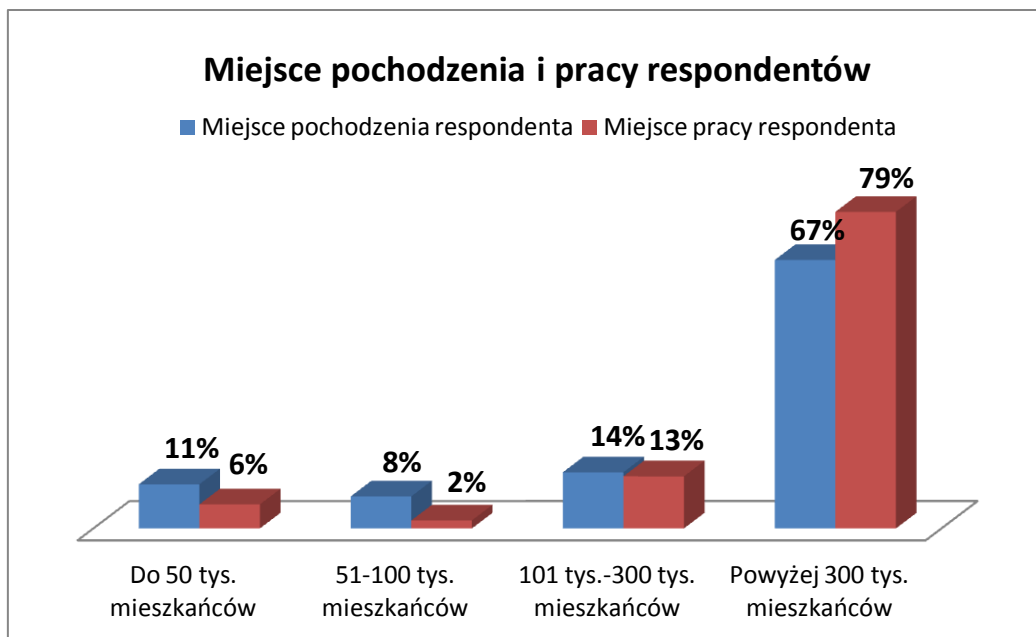

Nieco ponad połowa badanych poszukuje możliwości zmiany pracy, a reszta takich działań nie podejmuje. Zależało nam na określeniu, ile osób aktywnie szuka pracy, a nie tylko marzy o jej zmianie. Jak starania w kierunku zmiany pracy mają się do satysfakcji respondentów z zatrudnienia?

Satysfakcja/Plany	Szukający nowej pracy	Nieplanujący zmiany pracy
Zadowoleni z pracy	26%	47%
Niezadowoleni z pracy	25%	2%

Większość osób należy do grupy, która jest zadowolona ze swojej pracy i nie szuka możliwości innego zatrudnienia, jednak co czwarty respondent jest otwarty na inne propozycje pracy pomimo satysfakcji z obecnego zajęcia. Tych uczestników badania należy zaliczyć do osób wykazujących największą elastyczność na rynku pracy. Prawdopodobnie mają w głowie plan swojej kariery zawodowej i szukają okazji do rozwoju i awansu. Jedna czwarta klientów Zielonej Linii odczuwa niezadowolenie ze swojego miejsca pracy i aktywnie rozgląda się za czymś nowym. Zaledwie 2% badanych pomimo braku satysfakcji z wykonywanej pracy nie czyni żadnych starań w kierunku zmiany swojej sytuacji zawodowej. Taka postawa może świadczyć o pewnej stagnacji zawodowej lub wręcz poczuciu rezygnacji. Czasem ludziom wydaje się, że nie mają szans na znalezienie innej pracy, więc nawet nie próbują, jednak taki zupełny brak pola manewru zdarza się rzadko i wynika raczej z różnych okoliczności osobistych i rodzinnych. Na szczęście niska wiara w swoje możliwości na rynku pracy nie jest udziałem zbyt wielu naszych klientów.

Ważnym czynnikiem mobilności zawodowej jest migracja zarobkowa. Zazwyczaj odbywa się w kierunku większej miejscowości niż ta, w której mieszkamy. Przeważnie za pracą wyjeżdżają mieszkańcy wsi i mniejszych miejscowości, gdzie brakuje miejsc pracy, choć oczywiście wielkość ośrodka miejskiego nie jest gwarancją atrakcyjnego rynku pracy. Liczy się umiejscowienie geograficzne, branża, w której szukamy zatrudnienia, a także wiele innych czynników wpływających na sytuację miejscowego rynku pracy. Ogólnie jednak większe miejscowości oferują poszukującemu pracy szerszy wybór. Postanowiliśmy sprawdzić, jak wyglądała sytuacja migracji wewnętrznych w przypadku uczestników naszego badania. Zapytaliśmy, z jak dużej miejscowości pochodzą oraz gdzie obecnie wykonują pracę.

Co dziesiąty badany pochodził z małej miejscowości, nieprzekraczającej 50 tysięcy mieszkańców. W przedziale 51-100 tysięcy urodziło się 8% respondentów. Średniej wielkości miasta wojewódzkie w Polsce mają ponad 100 tysięcy mieszkańców i takie miejsce pochodzenia wskazało 14% osób. Największa liczba klientów Zielonej Linii (67%) okazała się rodowitymi mieszkańcami dużych miast, takich jak Warszawa, Łódź, Poznań czy Gdańsk. Metropolie stały się też miejscem pracy dla przeważającej większości uczestników badania: wskazało je prawie 80% osób. Przy takim rozłożeniu danych trudno przeprowadzić statystycznie istotne obliczenia dotyczące osób pochodzących z mniejszych miast i ze wsi. Można jednak zauważyć, że największy odpływ mieszkańców nastąpił w przypadku miejscowości nieprzekraczających 100 tysięcy mieszkańców i wyniósł 5-6%. Najmniejszy wskaźnik migracji zarobkowej zanotowaliśmy wśród uczestników badania pochodzących z miast o liczbie 101-300 tysięcy mieszkańców. Oznacza to, że rynek pracy w tych miastach wojewódzkich jest względnie stabilny i tamtejsza podaż i popyt na pracę nieomal się równoważą, z jednoprocetowym odpływem mieszkańców do innych miejsc. Metropolie zanotowały w naszym badaniu 10% napływu pracowników z innych miejscowości. Ogólnopolskie dane statystyczne wskazują znacznie większy udział migrantów w liczbie mieszkańców największych miast Polski (na przykład w Warszawie na 1000 mieszkańców saldo odpływów i przyptywów migracyjnych wynosi 1,33). Ze względu na to, że sporą część klientów telefonicznych Zielonej Linii stanowią osoby mieszkające w dużych miastach, to wynik badania możemy odnosić przede wszystkim do tej grupy badawczej. Ogólne trendy zachodzące w polskiej migracji zarobkowej znalazły w badaniu potwierdzenie.

Podsumowanie

Przeprowadzone przez konsultantów Zielonej Linii ankiety dają ciekawy obraz zachowań pracowników na rynku pracy. Założenia dotyczące mobilności zawodowej naszych klientów okazały się słuszne, a niektóre wyniki wręcz przekroczyły nasze oczekiwania. Przede wszystkim nie spodziewaliśmy się, że tak duża liczba osób w ostatnich latach łączy pracę zawodową z nauką. Realia gospodarcze i ekonomiczne naszego kraju zmuszają społeczeństwo do wykazywania sporej aktywności na polu zawodowym oraz stałego podnoszenia kwalifikacji. Uczestnicy badania

w większości podjęli to wyzwanie i dla wielu taka postawa przyniosła skutek – 61% z nich ma zatrudnienie. Cieszy nas również wysoki wskaźnik satysfakcji z pracy, zarówno z tej pierwszej, jak i z tej obecnej. Polacy często narzekają na pracę, chociaż wielu z nich trzyma się kurczowo swojego etatu, wiedząc, jak trudno jest znaleźć inne zatrudnienie. Przynajmniej połowa klientów naszej infolinii jest jednak zadowolona z wykonywanej przez siebie pracy. Jednocześnie wielu respondentów nie spoczywa na laurach i aktywnie śledzi oferty pracy, nawet mając już zatrudnienie. W takich działaniach centrum Zielonej Linii stara się służyć pomocą i stanowić drogowskaz na mapie rynku pracy.

Magdalena Kijowska (**Zielona Linia**)

Źródła: „Miasta Wojewódzkie. Podstawowe dane statystyczne”, Główny Urząd statystyczny, Warszawa 2009,

http://www.rynekpracy.pl/artukul.php/typ.1/kategoria_glowna.384/wpis.340

http://www.rynekpracy.pl/artukul.php/typ.1/kategoria_glowna.384/wpis.364